

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач
Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)
3

вибірковий
згідно з розкладом
українська
понеділок 13.00–14.20; вівторок 13.00–14.20 (114
кабінет).
Янченко Тамара Василівна
E-mail: tamyanchenko@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Мета дисципліни «Історія української педагогічної думки» полягає у формуванні у студентів компетентностей, пов'язаних із розумінням особливостей розвитку педагогічної науки в Україні у різні історичні періоди.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння змісту педагогічних понять, концепцій і теорій, пов'язаних з розвитком вітчизняної педагогічної думки, та вміння оперувати ними;
- формування цілісного розуміння сутності та теоретичних засад історії педагогічної думки в Україні;
- актуалізація ціннісного ставлення до педагогічної науки, розуміння можливостей використання історико-педагогічного досвіду у практичній площині.

Предметом вивчення є історія педагогіки в Україні крізь призму персоналістичного та соціокультурного підходів у розумінні специфіки педагогічної думки в Україні у різні історичні періоди.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Історія української педагогічної думки з найдавніших часів до кінця XIX ст.
2. Історія української педагогіки у XX – на початку XXI ст.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	включно з					усього	включно з				
		л	пр	лаб	інд	срс		л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія української педагогічної думки з найдавніших часів до кінця XIX ст.												
Тема 1. Становлення вітчизняної педагогічної думки у період Давньої Русі	6	2				4	6	2				4
Тема 2. Специфіка еволюції педагогічних поглядів українських просвітників у XVI – XVIII ст.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 3. Розвиток педагогічної думки в Україні у XIX ст.	24	4	4			16	24	2	2			20
Разом за змістовим модулем 1	42	8	6			28	42	4	4			34
Змістовий модуль 2. Історія української педагогіки у XX – на початку XXI ст.												
Тема 4. Особливості розвитку педагогіки в Україні на початку XX ст.	12	2	2			8	6	2				4
Тема 5. Новаторська педагогіка 20-х – 30-х років XX ст.	18	2	4			12	18	2	2			14
Тема 6. Розвиток педагогічної думки в Україні у середині – другій половині XX ст.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 7. Історико-педагогічна наука в сучасній Україні	6	2				4						
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8			32	42	4	4			36
Усього годин	90	16	14			60	90	8	8			74

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка еволюції педагогічних поглядів українських просвітників у XVI – XVIII ст.	2
2	Розвиток педагогічної думки в Україні у XIX ст.	4
3	Особливості розвитку педагогіки в Україні на початку XX ст.	2
4	Новаторська педагогіка 20-х – 30-х років XX ст.	4
5	Розвиток педагогічної думки в Україні у середині – другій половині	2

XX ст.	
Усього годин практичних занять	14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять. Київ : Видавничий дім «Слово», 2012. 323 с.
2. Зайченко І. В. Історія педагогіки : у 2-х книгах: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Кн. 2. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. Київ: Слово, 2010. 1032 с.
3. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / уклад. : О.О. Любар; за ред. В.Г. Кременя. Київ: Знання, 2005. 766 с.
4. Левківський М. В. Історія педагогіки. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 360 с.
5. Любар О. О., Стельмахович М. Г. Історія української школи і педагогіки. Київ : Знання, 2006. 447 с.
6. Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. Київ : Вікар, 2003. 335 с.
7. Нариси з історії педагогічної думки (перша третина ХХ століття): монографія / О. С. Радул, Т. О. Кравцова, С. В. Куркіна та ін. Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2015. 311 с.
8. Нариси історії українського шкільництва. 1905 – 1933 / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : «Заповіт», 1996. 302 с.
9. Сухомлинский В. Сердце отдаю детям. Киев : «Акта», 2012. 563 с.
10. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ : А.П.Н., 2003. 68 с.
11. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.: у 2 кн. Кн. 2. ХХ століття / О. В. Сухомлинська, Н. Б. Антонєць, Л. Д. Березівська; за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005. 552 с.
12. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. *К. Д. Ушинський. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. Т. 1.* Київ : Радянська школа, 1983. С. 192–479.
13. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. Москва: Педагогика, 1981. 624 с.
14. Янченко Т. В. Педологія в Україні та зарубіжжі: теорія і практика : монографія/ Чернігів : Десна Поліграф, 2016. 448 с.

Допоміжна література:

1. Галів М. Категорія «вітчизняна педагогіка» в сучасному українському історико-педагогічному дискурсі. *Актуальні проблеми гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.* Дрогобич : Посвіт, 2013. Вип. 6. Ч. 2. С. 32–40.
2. Карпенко О.Г., Янченко Т.В. Соціально-педагогічна підтримка дітей в Україні в історичному контексті: монографія. Київ: НПУ, 2006. 160 с.
3. Макаренко А. С. Педагогические произведения : в 4 т. Москва : Изд-во АПН РСФСР, 1949.
4. Марочко В., Хіллїг Г. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929 – 1941). Київ : Науковий світ, 2003. 302 с.
5. Сухомлинська О. Радянська педагогіка як ідеологія: спроба історичної реконструкції. *Історико-педагогічний альманах.* 2014. № 1. С. 4–24.
6. Янченко Т.В. Корекційно-педагогічна система В. Кашенка крізь призму проблем сучасної інклюзивної освіти. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка.* 2020. Випуск 6 (162). Педагогічні науки. С. 190–194.
7. Янченко Т. В. Ідеї соціальної педагогіки у художніх творах Василя Сухомлинського. *Наукові записки.* Випуск 171. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: «КОД», 2018. С.167–170.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Історія педагогіки: курс лекцій. Київ, 2004. 171 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>
2. Зайченко І. В. Історія педагогіки. URL: http://megalib.com.ua/book/9_Istoriya_pedagogiki_Kniga_I_Istoriya_zarybijnoi_pedagogiki.html
3. Історія педагогіки: курс лекцій. URL: ualib.com.ua/b_69.htm
4. Левківський М.В. Історія педагогіки. URL: <https://uchebnik-online.net/book/875-istoriya-pedagogiki-navchalnij-posibnik-levkivskij-mv.html>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи (проекти, презентації, есе, реферати, тести тощо), які виконуються із порушенням встановлених викладачем термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимально можливої кількості балів за даний вид діяльності). Перескладання пропущених занять або завдань самостійної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, працевлаштування тощо). Відвідування аудиторних занять є бажаним. Теми пропущених занять студент опрацьовує самостійно.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (2019 р.; Інтернет-ресурс: <https://drive.google.com/file/d/1kpvtbTTnlgy2Tz29iNvgwlMe84tMAkRg/view>). У процесі навчання забороняються академічний плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування (при написанні контрольної роботи та складанні іспиту), хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад педагогіки, дидактики, методики викладання історії тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, не запізнюватися на заняття (виняток можуть становити запізнення з поважних причин), дотримуватися правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Виконання самостійної роботи	7	5	35
Усна відповідь на практичному занятті	7	5	35
Практична робота	2	10	20
Творча робота	1	10	10
Усього:			100